

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการอนุรักษ์ทัศนียภาพภายในเมืองเชียงใหม่ : กรณีศึกษาพื้นที่บริเวณถนนราชดำเนิน ถนนท่าแพ และถนนเจริญเมือง เป็นการการศึกษาในเชิงคุณภาพที่มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงคุณค่าของทัศนียภาพภายในพื้นที่กรณีศึกษา และศึกษาถึงสภาพปัญหาและปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหามลทัศน์ขึ้น เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้เสนอแนะเป็นแนวทางในการจัดการปัญหามลทัศน์เพื่อการอนุรักษ์ทัศนียภาพภายในเมืองเชียงใหม่

การรวบรวมข้อมูลได้จากรายงานการวิจัยต่าง ๆ เอกสาร สิ่งพิมพ์ ภาพถ่าย แผนที่ และแผนภูมิ ที่มีห้องสมุดหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเก็บรวบรวมไว้ นอกจากนี้ได้ใช้วิธีการสำรวจเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพของพื้นที่กรณีศึกษา และเก็บข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มของประชาชนทั่วไปจำนวน 100 ตัวอย่าง กลุ่มของนักวิชาการจำนวน 10 ตัวอย่าง และกลุ่มของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องจำนวน 10 ตัวอย่าง โดยใช้แบบนำสัมภาษณ์เก็บข้อมูลเกี่ยวกับคุณค่าของทัศนียภาพ แนวทางในการแก้ไขปัญหาหมลทัศน์เพื่อการอนุรักษ์ทัศนียภาพภายในพื้นที่กรณีศึกษา ความรุนแรงของปัญหามลทัศน์ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นในขณะที่พบเห็นปัญหามลทัศน์ และปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหามลทัศน์ในพื้นที่กรณีศึกษา ระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบนำสัมภาษณ์ผู้ศึกษาได้ใช้ภาพถ่ายพื้นที่ตัวอย่างและภาพถ่ายวาดลายเส้นแสดงการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของพื้นที่ตัวอย่างประกอบการตัดสินใจในการตอบคำถามของกลุ่มตัวอย่างด้วย

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวนแล้ว ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลจากการสำรวจมาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่เพื่อประเมินคุณค่าทางทัศนียภาพของพื้นที่กรณีศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบนำสัมภาษณ์ส่วนแรกโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS ในการประมวลผลความถี่และค่าร้อยละของข้อมูล แล้วนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบของตารางและการบรรยายประกอบ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในส่วนที่สองที่ได้จากการสัมภาษณ์พูดคุยกับนักวิชาการและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องในเรื่องการจัดการสภาพภูมิทัศน์เมืองเชียงใหม่ในแง่มุมต่าง ๆ ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้นำมาจัดเป็นหมวดหมู่ตามลักษณะคำตอบของกลุ่มตัวอย่าง และนำเสนอข้อมูลที่ได้ในรูปแบบของการบรรยาย

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้สามารถสรุปผลการศึกษาดำเนินการตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

5.1.1. การประเมินคุณค่าของทัศนียภาพทางด้านภูมิทัศน์ชุมชน สถาปัตยกรรม และมรดกทางวัฒนธรรมภายในพื้นที่กรณีศึกษา

จากการประเมินคุณค่าทางทัศนียภาพภายในพื้นที่ศึกษา พบว่าพื้นที่กรณีศึกษาสามารถจำแนกศักยภาพด้านความงามของพื้นที่ออกเป็น 3 ระดับคือ บริเวณที่มีศักยภาพด้านความงามระดับสูง บริเวณที่มีศักยภาพด้านความงามระดับปานกลาง และบริเวณที่มีศักยภาพด้านความงามระดับต่ำ ซึ่งภายในพื้นที่กรณีศึกษามีกลุ่มของบริเวณที่มีศักยภาพด้านความงามในระดับต่าง ๆ กระจายตัวอยู่ทั่วไป โดยมีบริเวณที่มีศักยภาพด้านความงามในระดับสูงอยู่จำนวนน้อย ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมทางกายภาพในเขตตัวเมืองเชียงใหม่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตโดยสิ้นเชิง จากเมืองที่มีลักษณะต่าง ๆ ครบถ้วนตรงตามความหมายของคำว่าอุทยานนครในปัจจุบันแต่ภาพที่น่าประทับใจดังกล่าวได้สูญหายไปจากภูมิทัศน์ของเมืองเชียงใหม่เนื่องจากความเจริญทางด้านวัตถุเข้ามาแทนที่ โดยเฉพาะในเขตพื้นที่กรณีศึกษาซึ่งที่ดินมีราคาแพงมากจนบดบังจิตสำนึกของผู้เป็นเจ้าของที่มุ่งกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้เกิดผลตอบแทนที่คุ้มค่าต่อการลงทุนมากที่สุด และไม่ใส่ใจว่าภาพลักษณ์ของเมืองจะถูกทำลายให้ด้อยคุณค่าลงไป ทั้งนี้สาเหตุของปัญหาส่วนหนึ่งอาจเกิดจากการที่ผู้ประกอบการจำนวนมากไม่ใช่คนท้องถิ่น ทำให้ขาดความรักและหวงแหนคุณค่าในด้านต่าง ๆ ของพื้นที่อย่างแท้จริง ผนวกกับการที่คนในท้องถิ่นมีลักษณะนิสัยที่โอนอ่อนผ่อนตาม สภาพของภูมิทัศน์ชุมชนหรือภาพลักษณ์ของเมืองเชียงใหม่จึงถูกทำลายให้ด้อยคุณค่าลงไปอย่างมาก

ผลการประเมินคุณค่าทางทัศนียภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เป็นสิ่งที่บ่งชี้ให้เห็นได้อย่างชัดเจนว่าสภาพภูมิทัศน์หรือคุณค่าทางทัศนียภาพของเมืองเชียงใหม่กำลังอยู่ในภาวะวิกฤต เพราะความคิดเห็นที่ได้จากประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม คือ กลุ่มของประชาชนทั่วไป กลุ่มของนักวิชาการ และกลุ่มของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่าทัศนียภาพในเมืองเชียงใหม่ไม่สวยงาม โดยเฉพาะในบริเวณสถานที่สำคัญต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่บนถนนแต่ละสาย เช่น บริเวณหน้าวัดพระสิงห์ บริเวณลานเอนกประสงค์ประตูท่าแพ และบริเวณสถานีรถไฟเชียงใหม่ ซึ่งเป็นสถานที่รองรับนักท่องเที่ยวจำนวนมากในแต่ละวัน แต่ในทัศนะของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กลับเห็นว่าพื้นที่ในบริเวณดังกล่าวไม่มีความสวยงาม และเกิด

ปัญหามลพิษที่ขึ้นจากความรกรุงรังขององค์ประกอบทางภูมิทัศน์ประเภทต่าง ๆ ภายในพื้นที่ จึงเป็นที่น่าวิตกว่าแหล่งท่องเที่ยวในเขตตัวเมืองเชียงใหม่กำลังเข้าสู่ภาวะเสื่อมโทรมจากความด้อยคุณค่าทางทัศนียภาพ ซึ่งเป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อตรงต่อการท่องเที่ยวของพื้นที่ภายในเขตตัวเมืองเชียงใหม่

สำหรับคุณค่าทางทัศนียภาพของสถาปัตยกรรมและมรดกทางวัฒนธรรมนั้น พบว่าโบราณสถานและอาคารเก่าที่มีคุณค่าภายในพื้นที่ที่กรณีศึกษา มีอยู่จำนวนน้อยมาก และมรดกทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่ส่วนใหญ่ยังถูกละเลยและไม่เห็นถึงความสำคัญ จนทำให้คุณค่าทางทัศนียภาพของสถาปัตยกรรมและมรดกทางวัฒนธรรมเหล่านั้นไม่โดดเด่นเท่าที่ควร

5.1.2. สภาพปัญหาและปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษที่ขึ้นภายในพื้นที่กรณีศึกษา

สภาพของทัศนียภาพภายในพื้นที่ที่กรณีศึกษาส่วนใหญ่เกิดความเสื่อมโทรมจากสภาพปัญหามลพิษที่เกิดขึ้น เมื่อสิ่งที่มีควมสวยงามและมีคุณค่าอยู่ปะปนกับสิ่งที่ไม่ดีรกรุงรังทั้งหลาย ความมีคุณค่าของสิ่งนั้นย่อมลดน้อยลงไปตามสภาพความรกรุงรังที่เกิดขึ้น ดังนั้นปัญหามลพิษจึงเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ลดทอนคุณค่าทางทัศนียภาพของภูมิทัศน์ในเขตตัวเมืองเชียงใหม่

ปัญหามลพิษเกิดจากองค์ประกอบต่าง ๆ ของภูมิทัศน์ชุมชนที่ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยและเกิดความขัดแย้งกันไม่กลมกลืนกัน ซึ่งในบริเวณพื้นที่ที่กรณีศึกษาเกิดปัญหามลพิษจากสาเหตุต่าง ๆ ขึ้นเป็นจำนวนมาก เช่น ปัญหาการติดตั้งป้ายโฆษณาที่ไม่เป็นระเบียบ ปัญหาระบบบริการสาธารณูปโภค รกรุงรัง ปัญหาความขัดแย้งของสถาปัตยกรรมสิ่งก่อสร้าง และปัญหาที่เกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ เป็นต้น ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนส่งผลกระทบต่อความน่าอยู่อาศัยและกิจกรรมการท่องเที่ยวของเมืองเชียงใหม่

ปัจจัยสำคัญที่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษได้แก่การขาดจิตสำนึกของคนในชุมชนที่ไม่เห็นความสำคัญของปัญหาสิ่งแวดล้อมทางกายภาพของเมือง และการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหามลพิษ ดังนั้นวิธีการแก้ไขปัญหาก็ควรเริ่มต้นที่การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการรักษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเมืองให้เกิดขึ้นกับประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเมือง สร้างความตระหนักถึงผลกระทบในด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นจากปัญหามลพิษ ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการสภาพภูมิทัศน์เมือง ดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสภาพภูมิทัศน์ และที่สำคัญต้องประสานความร่วมมือกันอย่างจริงจังระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภูมิทัศน์เมืองทุกฝ่าย

5.1.3. การศึกษาความคิดเห็นของประชาชน นักวิชาการ และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ที่มีต่อการอนุรักษ์ทัศนียภาพและการจัดการปัญหามลพิษในพื้นที่กรณีศึกษา

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่าสภาพภูมิทัศน์ในบริเวณของพื้นที่ตัวอย่างไม่มีความสวยงาม และต้องการให้มีการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ในบริเวณดังกล่าวให้ดีขึ้น ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่าป้ายโฆษณาที่ติดตั้งไม่เป็นระเบียบและระบบบริการสาธารณูปโภคที่รกรุงรังเป็นสาเหตุสำคัญของการเกิดปัญหามลพิษ สำหรับพื้นที่ตัวอย่างที่เกิดปัญหามลพิษรุนแรงที่สุดกลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นว่าอยู่ในบริเวณถนนเจริญเมือง เมื่อสอบถามถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้นในระหว่างพบเห็นปัญหามลพิษพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่รู้สึกว่บ้านเมืองขาดระเบียบวินัย และแสดงความคิดเห็นว่าความเห็นแก่ตัวของคนในชุมชนเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษมากที่สุด

5.1.4. การเสนอแนะแนวทางในการอนุรักษ์ทัศนียภาพ และแนวทางในการจัดการปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นภายในพื้นที่กรณีศึกษา

จากผลการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษมากที่สุดได้แก่การขาดระเบียบวินัยและความเห็นแก่ตัวของประชากรในชุมชน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการสภาพภูมิทัศน์เมืองจึงควรศึกษาสภาพปัญหาของคนในชุมชนโดยละเอียดถี่ถ้วน เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับต้นตอของการเกิดปัญหามลพิษอย่างแท้จริง ซึ่งจะช่วยให้การแก้ไขปัญหามลพิษกระทำได้อย่างตรงจุด และมีวิธีดำเนินการที่ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพของปัญหาที่เกิดขึ้น

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทัศนียภาพในเมืองเชียงใหม่ครั้งนี้ เป็นการจัดเตรียมข้อมูลพื้นฐานสำหรับการดำเนินงานเกี่ยวกับการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์เมืองเชียงใหม่ภายในพื้นที่กรณีศึกษา โดยลักษณะของการดำเนินงานเป็นไปตามแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาภูมิทัศน์เมือง (ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม, 2531) และนำเสนอถึงรายละเอียดต่าง ๆ ที่ได้จากการสำรวจในภาคสนาม และจากการสอบถามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพัฒนาภูมิทัศน์เมือง ได้แก่กลุ่มประชาชนทั่วไป กลุ่มนักวิชาการ และกลุ่มเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่จะป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงาน โดยมีข้อสรุปจากผลการศึกษาดังต่อไปนี้

จากการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของพื้นที่โดยการสอบถามผู้สูงอายุซึ่งมีอายุ 65 ปีขึ้นไปและเป็นคนท้องถิ่นจำนวน 4 ท่าน เพื่อให้ทราบถึงความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิทัศน์เมืองในช่วงเวลา 50 ปีที่ผ่านมา (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ก) ข้อมูลที่ได้แสดงให้เห็นว่าสภาพภูมิทัศน์ของเมืองเชียงใหม่เกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก เนื่องจากเมืองเชียงใหม่มีการพัฒนาทางด้านวัตถุอย่างรวดเร็วจนทำให้สภาพแวดล้อมของชุมชนเมืองที่เคยสวยงามเปลี่ยนแปลงไป กลุ่มผู้สูงอายุที่ให้ข้อมูลแสดงความรู้สึกว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเมืองเชียงใหม่ในปัจจุบันไม่น่าอยู่อาศัยเหมือนในอดีต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่องการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ของเมืองเชียงใหม่ในทัศนะของผู้สูงอายุ (สุรีย์ บุญญาอนุพงศ์, 2534) ที่รายงานผลการศึกษากลุ่มผู้สูงอายุแสดงความคิดเห็นว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพของเมืองเชียงใหม่ถูกทำลายจนด้อยคุณค่าลงมาก

ผลการศึกษาเกี่ยวกับคุณค่าของภูมิทัศน์ชุมชนภายในพื้นที่กรณีศึกษา พบว่าลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏไม่สอดคล้องกับลักษณะของเมืองที่สวยงาม เพราะหลักเกณฑ์ของเมืองที่สวยงามจะต้องมีความเป็นระเบียบ มีความสบาย มีสารูปหรือภาพรวมที่ชัดเจน มีเอกลักษณ์ที่ชัดเจน และมีลักษณะเชิงสุนทรียภาพที่ดี (ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม, 2531) ส่วนพื้นที่กรณีศึกษามีลักษณะที่ตรงกันข้ามกับหลักเกณฑ์ดังกล่าวอย่างเห็นได้ชัด เพราะองค์ประกอบภูมิทัศน์ภายในพื้นที่ส่วนใหญ่มีความรกตาไม่เป็นระเบียบ สภาพการอยู่อาศัยของประชาชนก็ขาดความสบายเนื่องจากปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม พื้นที่มีภาพรวมที่ไม่ชัดเจนและยังขาดความมีเอกลักษณ์ของท้องถิ่น นอกจากนี้ยังขาดลักษณะเชิงสุนทรียภาพที่ดีเนื่องจากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แสดงให้เห็นว่าสภาพภูมิทัศน์ภายในพื้นที่ไม่มีความสวยงาม และเกิดปัญหามลพิษต่าง ๆ ขึ้นเป็นจำนวนมาก ทำให้ทัศนียภาพภายในพื้นที่กรณีศึกษาส่วนใหญ่ขาดคุณค่าทางทัศนียภาพ

สำหรับปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นพบว่าสาเหตุของปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากป้ายโฆษณาและระบบบริการสาธารณูปโภค ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับทัศนียภาพภายในส่วนของปัญหาและสาเหตุแห่งการสูญเสีย (เดชา บุญค้ำ, 2536) แสดงให้เห็นว่าปัญหาทางกายภาพของเมืองส่วนใหญ่มีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาในการจัดการสภาพภูมิทัศน์ของชุมชนเมืองโดยภาพรวมของประเทศที่ไม่ได้รับความเอาใจใส่จากผู้บริหารระดับสูงเท่าที่ควร

ส่วนผลกระทบที่เกิดจากปัญหามลพิษ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเกิดความรู้สึกที่แตกต่างกันออกไปในขณะที่พบเห็นปัญหา เช่น รู้สึกอึดอัด รู้สึกหดหู่ไม่สบายใจ และรู้สึกหงุดหงิด เป็นต้น แสดงให้เห็นว่าปัญหามลพิษเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจและอารมณ์

ของผู้ที่พบเห็น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาหมลทัศน์ (อิทธิพล ราชศรีเกรียงไกร, 2534) ที่กล่าวว่าภาพหรือภูมิประเทศที่มัวหมองมีส่วนกระทบกระเทือนต่อจิตใจของผู้พบเห็น และก่อให้เกิดความเครียดขึ้นได้ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการภูมิทัศน์เมืองจึงไม่ควรมองข้ามปัญหาหมลทัศน์ ถึงแม้ระดับความรุนแรงของผลกระทบจะไม่มากแต่ก็เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจและอารมณ์ของประชาชนที่อยู่อาศัยในเขตเมือง ซึ่งเป็นปัญหาที่มีความละเอียดอ่อนและแก้ไขได้ยากกว่าการแก้ไขปัญหาหมลทัศน์หลายเท่าตัว

จากการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าความคิดเห็นที่ได้มีความหลากหลายแม้จะเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะพื้นฐานที่ใกล้เคียงกัน ยกตัวอย่างเช่นกลุ่มตัวอย่างในส่วนของนักวิชาการซึ่งมีพื้นฐานการศึกษาและลักษณะการทำงานที่ใกล้เคียงกันมาก แต่คำตอบที่ได้จากการสอบถามในเรื่องเดียวกันบางครั้งมีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับความคิดเห็น (Duncan, 1971) เพราะความคิดเห็นเป็นความเชื่อหรือการพิจารณาตัดสินโดยบุคคล บุคคลทั่วไปจึงมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันออกไปได้

จากความคิดเห็นของคนที่มีความแตกต่างกันออกไปนี้เอง ที่เป็นสิ่งสำคัญของจุดเริ่มต้นในการดำเนินงานต่าง ๆ ที่ต้องมีความเกี่ยวข้องกับคนหมู่มาก เพราะปัญหาที่เกิดจากความขัดแย้งของคนในชุมชนที่มีความคิดเห็นไม่ตรงกับผู้ดำเนินการ ทำให้โครงการใหญ่ ๆ ของประเทศต้องถูกยกเลิกไปแล้วหลายต่อหลายโครงการ ดังนั้นก่อนที่จะเริ่มดำเนินการจัดทำโครงการใด ๆ สิ่งที่สำคัญในลำดับต้น ๆ ของแผนการดำเนินงานก็คือการสอบถามความคิดเห็นของคนในชุมชนว่ามีทัศนคติต่อโครงการที่จะเกิดขึ้นอย่างไร เพราะจะทำให้ขั้นตอนของการดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย โครงการพัฒนาใด ๆ ก็ตามหากต้องการความสำเร็จและการบรรลุเป้าหมายที่แท้จริงแล้วควรจะต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชน การเผยแพร่โครงการและการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนที่มีต่อโครงการจะก่อให้เกิดผลดีคือจะช่วยให้โครงการนั้นสอดคล้องกับความต้องการของคนในท้องถิ่น อันเป็นสิ่งแวดลอมทางสังคมที่ใช้ประเมินคุณค่าของโครงการ และทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกในการเข้ามามีส่วนร่วมและทำให้ไม่เกิดการต่อต้าน ถ้าสาธารณะชนได้เข้ามามีส่วนร่วมหรือมีสิทธิ์แสดงความคิดเห็นในโครงการใด ๆ ที่จะพัฒนาประเทศนั้น ๆ จะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในการเป็นเจ้าของ (ชัยอนันต์ สมุทวนิช, 2527)

การดำเนินงานเกี่ยวกับภูมิทัศน์ชุมชนของเมืองเชียงใหม่ก็เช่นเดียวกัน ควรมีการสอบถามความคิดเห็นของคนในชุมชนก่อนที่จะดำเนินการใด ๆ เพราะความคาดหวังของประชาชนกับเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบดำเนินการพัฒนามีความแตกต่างกันออกไป ตัวอย่างของสิ่งที่ประชาชนภายในท้องถิ่นคาดหวัง เช่น การมีพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจเพิ่มขึ้น การได้อยู่อาศัยและดำเนินชีวิตใน

สิ่งแวดล้อมและภูมิทัศน์ที่ดี ได้เกิดความภาคภูมิใจต่อเมืองของตนมากยิ่งขึ้น และได้รับประโยชน์ร่วมกันกับนักท่องเที่ยว เป็นต้น (ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม, 2531) ดังนั้นก่อนที่จะดำเนินการพัฒนาใด ๆ ที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิทัศน์ชุมชน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานควรมีการสอบถามความคิดเห็นของประชาชนภายในท้องถิ่นก่อน เพื่อรับรู้ถึงความคิดเห็นของประชาชนได้อย่างถูกต้องชัดเจน แนวทางของการพัฒนาจะได้สอดคล้องกับความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งจะก่อให้เกิดความร่วมมือจากประชาชนในโครงการพัฒนาดังกล่าวนอกจากนี้การประสานสัมพันธ์ที่ดีระหว่างองค์กรรัฐและเอกชนก็เป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะในระหว่างการดำเนินงานจะได้ไม่เกิดความขัดแย้งที่รุนแรงขึ้น แนวทางในการวางแผนงานอนุรักษ์ต่าง ๆ จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลักสำคัญ 3 ประการ คือ ความคิดเห็นของประชาชน ความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง และความคิดเห็นของนักอนุรักษ์หรือนักวิชาการ โดยจะต้องนำความคิดเห็นหรือมุมมองของแต่ละฝ่ายมาประสานกันก่อนที่จะมีการดำเนินการอนุรักษ์หรือปรับปรุงใด ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางของการอนุรักษ์ที่เหมาะสม (สุรสวัสดิ์ สุขสวัสดิ์, มล, 2537)

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1. ข้อเสนอแนะด้านนโยบาย

จากการสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ทำให้ได้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์และสามารถนำมากำหนดเป็นแนวนโยบายในการจัดการสภาพภูมิทัศน์ของชุมชนเมืองเชียงใหม่ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินและการแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินของพื้นที่กรณีศึกษา สามารถแบ่งส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินออกเป็น 3 กลุ่ม ตามลักษณะของพื้นที่ในแต่ละถนน โดยมีรายละเอียดของลักษณะการใช้ที่ดินดังต่อไปนี้

พื้นที่ในบริเวณถนนราชดำเนิน เป็นพื้นที่ในเขตอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นข้อกำหนดของผังเมืองรวมจังหวัดเชียงใหม่ พื้นที่ในบริเวณนี้จัดเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และมีประวัติความเป็นมาอันยาวนาน ดังนั้นลักษณะของการใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคตควรมีการควบคุมอย่างเข้มงวด กิจกรรมที่จะเกิดขึ้นจากการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ส่วนนี้ควรแสดงออกถึงลักษณะวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นแบบดั้งเดิม ควรมีข้อกำหนดออกมาเป็นผังเมืองเฉพาะเพื่อควบคุมลักษณะการใช้ที่ดินในบริเวณนี้ และควรปรับปรุงภูมิทัศน์ของพื้นที่ในบริเวณนี้ให้แสดงออกถึงเอกลักษณ์ของเมืองเชียงใหม่ในอดีต โดยจัดทำเป็นโครงการ

นำร่องเพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีและให้เห็นเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน เพื่อนำผลที่ได้ขยายออกไปสู่ชุมชนเมืองในส่วนอื่น ๆ ต่อไป

พื้นที่ในบริเวณถนนท่าแพ เป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ทางด้านการพาณิชย์กรรมของเมืองเชียงใหม่ และถูกกำหนดให้เป็นเขตที่ดินประเภทพาณิชย์กรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก ซึ่งสภาพความแออัดของตัวอาคารที่ปลูกสร้างอยู่ในพื้นที่เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญทางเศรษฐกิจ เนื่องจากเป็นบริเวณที่มีศักยภาพในเชิงพาณิชย์กรรมสูงมาก ดังนั้นการให้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบันน่าจะมีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ที่อยู่แล้ว แต่ทั้งนี้ควรย้อนระลึกถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพื้นที่ในอดีต เพื่อดึงเอาจุดเด่นหรือภาพลักษณ์ของพื้นที่ที่แฝงตัวอยู่ให้ปรากฏออกมาอย่างโดดเด่นให้เป็นจุดขายของพื้นที่ ซึ่งเป็นเรื่องที่สามารถทำได้หากได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชน หากภาพลักษณ์ของพื้นที่ที่กลับมา มีความชัดเจนเหมือนในอดีตที่ผ่านมา นอกจากจะเป็นการฟื้นฟูจิตวิญญาณของชุมชนดั้งเดิมให้กลับคืนมาแล้ว ยังจะเป็นสิ่งที่จะช่วยส่งเสริมการทำธุรกิจการค้าภายในพื้นที่ได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

พื้นที่ในบริเวณถนนเจริญเมือง เป็นพื้นที่ที่มีความเจริญเกิดขึ้นในยุคหลังสุดเมื่อเทียบกับถนนราชดำเนินและถนนท่าแพ เป็นถนนที่เกิดปัญหาขึ้นมากที่สุดภายในพื้นที่กรณีศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของพื้นที่ไม่ชัดเจนเหมือนกับถนนราชดำเนินหรือถนนท่าแพ จึงทำให้ปัญหามลพิษที่เกิดขึ้นถูกมองข้ามไปอย่างน่าเสียดายเพราะพื้นที่บริเวณถนนเจริญเมืองนับว่าได้เปรียบกว่าถนนราชดำเนินและถนนท่าแพทางด้านลักษณะทางกายภาพเนื่องจากมีสภาพถนนที่กว้างและเป็นแนวตรง มุมมองที่เป็นช่องเปิดของถนนจัดได้ว่าเป็นมุมมองที่มีความน่าสนใจ เพราะสามารถมองผ่านไปสู่ออยสุเทพซึ่งเป็นสถานที่สำคัญของเมืองเชียงใหม่ แต่ในปัจจุบันมุมมองดังกล่าวได้ถูกบดบังเสียเป็นส่วนใหญ่จากความรกรุงรังของพื้นที่ริมสองฝั่งถนน โดยเฉพาะป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ที่เกิดขวางมุมมองสู่ออยสุเทพ ทำให้ข้อดีด้านลักษณะทางกายภาพของถนนถูกแทนที่โดยเป็นปัญหามลพิษที่เกิดขึ้น สำหรับข้อกำหนดการใช้ที่ดินของผังเมืองรวมจังหวัดเชียงใหม่ นับว่าเป็นข้อกำหนดที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพราะกำหนดให้เป็นเขตที่ดินประเภทพาณิชย์กรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก ทั้งนี้เพราะพื้นที่ริมถนนทั้งสองฝั่งเป็นย่านธุรกิจการค้าที่มีความสำคัญ มีสถานประกอบการต่าง ๆ ตั้งอยู่อย่างมากมาย การใช้ที่ดินในอนาคตจึงควรเป็นไปในลักษณะเดิม แต่ควรหามาตรการในการจัดการกับปัญหามลพิษที่ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อดึงจุดเด่นของลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ให้กลับคืนมา ซึ่งจะเป็นสิ่งที่จะช่วยเสริมบรรยากาศการค้าภายในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

2. รูปแบบของสถาปัตยกรรมและสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ในพื้นที่กรณีศึกษา สำหรับสถาปัตยกรรมที่จะสร้างขึ้นในพื้นที่ ควรใช้รูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์สื่อให้เห็นถึงภูมิปัญญาของท้องถิ่นเกี่ยวกับฝีมือในเชิงช่างไม้ สถาปัตยกรรมในเขตชุมชนเมืองควรมีความต่อเนื่องกันทางด้านรูปแบบและขนาดที่ปรากฏ สิ่งก่อสร้างที่เป็นของใหม่ควรมีรูปแบบที่กลมกลืน คล้อยตาม ส่งเสริมหรือไม่ขัดแย้งกับของเก่าที่สร้างขึ้นมาก่อน และรูปแบบที่ใช้ก็ควรเหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศในเขตร้อนชื้น และที่สำคัญความสูงของอาคารก็ไม่ควรจะมากไปกว่า 2 - 3 ชั้น โดยเฉพาะในเขตเมืองเก่าที่เป็นแหล่งที่ตั้งของโบราณสถานและสถานที่ที่มีความสำคัญอยู่เป็นจำนวนมาก นอกจากนี้เจ้าของสิ่งก่อสร้างต้องมีการดูแลรักษาสภาพของสิ่งก่อสร้างของตนไว้ให้ดี เพื่อไม่ให้เกิดปัญหามลพิษจากความชำรุดทรุดโทรมของสิ่งก่อสร้างที่ขาดการดูแลรักษา ในส่วนของสถาปัตยกรรมและสิ่งก่อสร้างนี้ผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดได้แก่สถาปนิกนักออกแบบทั้งหลาย ซึ่งควรเป็นมีจิตสำนึกในการออกแบบสถาปัตยกรรมให้มีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นอย่างร่วมสมัย เพื่อไม่ให้เกิดสิ่งแปลกปลอมขึ้นในชุมชนมากไปกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

3. รูปแบบขององค์ประกอบภูมิทัศน์ชุมชนภายในพื้นที่กรณีศึกษาควรมีความสอดคล้องกลมกลืนกับกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นภายในชุมชน สิ่งที่เป็นองค์ประกอบต่าง ๆ ของเมืองก็ควรสื่อให้เห็นถึงจิตวิญญาณของเมืองนั้น ๆ องค์ประกอบภูมิทัศน์ในพื้นที่กรณีศึกษาก็เช่นเดียวกันควรมีลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ มีความโดดเด่นเฉพาะตัว และสื่อให้เห็นถึงภูมิปัญญาของท้องถิ่นเกี่ยวกับลักษณะเฉพาะของรูปแบบทางศิลปกรรม ทั้งนี้ความสวยงามจะต้องควบคู่ไปกับประโยชน์ใช้สอยที่จะเกิดขึ้นด้วย ถ้ามีแต่ความสวยงามเพียงด้านเดียวแต่ใช้ประโยชน์ไม่ได้ก็ไม่ควรสร้างขึ้นมา เพราะความสวยงามที่ไม่เกิดประโยชน์จะกลายเป็นสิ่งที่ดูรกตาในที่สุด สรุปแล้วองค์ประกอบของภูมิทัศน์เมืองจะต้องมีการออกแบบให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งหมด เพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ เกิดสัณฐานที่ชัดเจน มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และมีเอกลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อให้เมืองมีลักษณะทางสุนทรียภาพที่ดี

4. ลักษณะของวัสดุที่พรรณที่ใช้ภายในพื้นที่กรณีศึกษา แต่เดิมพื้นที่ในเขตเมืองเชียงใหม่มีสภาพเป็นอุทยานนคร มีความร่มรื่นสวยงามจากแมกไม้มานานานพันปี แต่ในปัจจุบันสภาพดังกล่าวได้สูญหายไปจากภาพลักษณ์ของเมืองเชียงใหม่ จึงควรมีการฟื้นฟูสภาพดังกล่าวให้กลับคืนสู่เมืองเชียงใหม่อีกครั้งหนึ่ง โดยการรณรงค์ส่งเสริมให้มีการปลูกต้นไม้ในเขตเมืองกันจำนวนมาก ๆ เพราะประโยชน์ที่จะได้จากต้นไม้ที่ปลูกในเมืองมีอยู่มากมาย เช่น ช่วยควบคุมทัศนภาพ ควบคุมการมองเห็น ช่วยสร้างความรู้สึกเป็นส่วนตัว ช่วยปิดบังสิ่งที่ไม่น่าดู ช่วยนำทิศทางลมของสายตา ช่วยควบคุมการสัญจร ช่วยลดการกัดเซาะพังทลายของดิน ช่วยลด

เสียงรบกวน ช่วยลดแสงจ้าและแสงสะท้อน ช่วยควบคุมสภาพอากาศ (ให้ร่มเงา, บังคับทิศทางลม) ช่วยลดความรุนแรงของลม และช่วยกรองฝุ่นละอองตลอดจนควันพิษต่าง ๆ เป็นต้น พันธุ์ไม้ที่ใช้ก็ควรเป็นไม้ท้องถิ่นเพราะจัดหาได้ง่าย มีราคาถูก ที่สำคัญคือต้นไม้ท้องถิ่นมีความทนทานต่อสภาพแวดล้อมสูงกว่าต้นไม้จากต่างถิ่น ทำให้มีการดูแลรักษาที่ง่าย และการเจริญเติบโตก็จะเป็นไปได้ดีเพราะมีความเคยชินต่อสภาพภูมิอากาศอยู่แล้ว ลักษณะของการปลูกลงในพื้นที่แต่ละส่วนควรสร้างความเป็นเอกลักษณ์ให้เกิดขึ้นในพื้นที่นั้น ๆ ด้วย โดยการปลูกต้นไม้ชนิดเดียวกันเป็นกลุ่มใหญ่ หรือปลูกเป็นแนวยาวตลอดสองฝั่งถนน เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกัน ดูกลมกลืนเข้ากันได้ และที่สำคัญคือมีการดูแลรักษาที่ง่ายเพราะลักษณะของการเจริญเติบโตที่คล้ายกันย่อมส่งผลให้เกิดความสะดวกในการจัดการและการดูแลรักษา

5.3.2. ข้อเสนอแนะด้านการปฏิบัติ

การปฏิบัติด้านการอนุรักษ์ทัศนียภาพและการจัดการปัญหามลพิษในเมืองเชียงใหม่ จะต้องอาศัยการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน โดยแบ่งออกเป็น 3 ฝ่ายที่มีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน คือ ประชาชนในท้องถิ่น นักวิชาการหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง และเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความสัมฤทธิ์ผลในการปฏิบัติงานโดยไม่เกิดความขัดแย้งขึ้น และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นกลาง ไม่เกิดเป็นภาวะสุดโต่งไปทางด้านใดด้านหนึ่งซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาจากความขัดแย้งตามมา ซึ่งบทบาทของแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสภาพภูมิทัศน์ของเมืองมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

บทบาทของประชาชน

ประชาชนต้องมีความเคารพกฎหมายหรือข้อบังคับต่าง ๆ ของชุมชน ควรมีจิตสำนึกในการรักษาสภาพภูมิทัศน์ชุมชนโดยเริ่มต้นจากการปรับปรุงบริเวณที่พักอาศัยของตนเองให้สวยงามเป็นระเบียบเรียบร้อย แล้วจึงค่อย ๆ ขยายออกสู่ชุมชนเพื่อให้เกิดภาพรวมของเมืองที่มีความสวยงาม ควรให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีกับภาครัฐเกี่ยวกับการจัดการหรือการดูแลรักษาภูมิทัศน์ชุมชน และไม่ก่อให้เกิดปัญหามลพิษใด ๆ ขึ้นภายในเขตพื้นที่ของตน ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมกลุ่มเยาวชนให้เข้ามามีบทบาทในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สภาพภูมิทัศน์ชุมชน เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนมีจิตสำนึกในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพในท้องถิ่นของตน มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันที่เกิดขึ้นภายในชุมชนเกี่ยวกับการจัดการสภาพภูมิทัศน์ของแต่ละชุมชน

บทบาทของนักวิชาการ

นักวิชาการควรให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการจัดการสภาพภูมิทัศน์ของชุมชน ควรทำการศึกษา ค้นคว้าหาภูมิปัญญาดั้งเดิมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสภาพภูมิทัศน์ชุมชนของคนท้องถิ่นในอดีต ซึ่งกรอบแนวคิด ความเชื่อ หรือระเบียบวิธีการปฏิบัติแบบดั้งเดิมจะเป็นสิ่งที่ช่วยในการควบคุม ลักษณะทางกายภาพของเมือง ควรหาแนวทางที่เหมาะสมในการทำให้องค์ประกอบของภูมิทัศน์ ชุมชนกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในชุมชนมีความสอดคล้องกลมกลืนกัน ควรเสนอแนะแนวทางในการอนุรักษ์ทัศนียภาพการที่มีความร่วมสมัย เกิดความสมดุลกันระหว่างการใช้ประโยชน์พื้นที่กับการอนุรักษ์ และควรมีทางเลือกต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย นอกจากนี้ในกลุ่มของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาควรเร่งดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาของเยาวชนให้มีการเรียนรู้ถึงความสำคัญของประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมภายในท้องถิ่นของตนเอง เพื่อปลูกฝังเยาวชนให้มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง และเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์งานศิลปกรรมและมรดกทางวัฒนธรรมภายในท้องถิ่นของตน

บทบาทของเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง

เป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการบริหารจัดการสภาพภูมิทัศน์ชุมชน โดยผู้ดำเนินงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์สภาพภูมิทัศน์ของเมืองจะต้องมองภาพรวมของเมืองให้ออก และต้องให้ความสำคัญเกี่ยวกับเอกลักษณ์ของท้องถิ่นโดยเฉพาะสัญลักษณ์ทางภูมิทัศน์และรูปแบบทางสถาปัตยกรรม ควรจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาสภาพภูมิทัศน์ชุมชนโดยตรง เพื่อให้เกิดความชัดเจนของผู้รับผิดชอบและลดความซ้ำซ้อนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และดูแลรักษาสภาพภูมิทัศน์ชุมชนโดยมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางหรือมีนักวิชาการเป็นผู้ให้คำปรึกษาถึงแนวทางการปฏิบัติต่าง ๆ และควรจัดกิจกรรมในลักษณะที่กระตุ้นจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลรักษาสภาพภูมิทัศน์ชุมชนเพื่อก่อให้เกิดพลังมวลชนขึ้น ทางเทศบาลหรือจังหวัดควรมีแผนงานในการจัดทำผังเมืองเฉพาะเพื่อช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิทัศน์ชุมชนในแต่ละย่าน ควรมีรายละเอียดที่ชัดเจนและครอบคลุมสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และต้องเป็นมาตรการป้องกันปัญหาที่จะเกิดต่อไปในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการวางแผนงานเรียงลำดับตามความสำคัญของปัญหา และดำเนินการแก้ไขปัญหามลพิษอย่างจริงจัง มีการบังคับใช้กฎหมายเพื่อเอาผิดกับผู้ที่ฝ่าฝืนกฎข้อบังคับเกี่ยวกับการรักษาสภาพภูมิทัศน์ชุมชนหรือในกลุ่ม

ที่ก่อให้เกิดปัญหาหมอกควันขึ้น นอกจากนี้ควรจัดการอบรมและการศึกษาดูงานในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้รับรู้ถึงความสำคัญของทัศนียภาพ การอนุรักษ์ภูมิทัศน์ชุมชน และผลกระทบต่อชุมชนที่เกิดจากปัญหาหมอกควัน

5.3.3. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัย

สำหรับการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทัศนียภาพในเมืองเชียงใหม่ ควรมีการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการจัดการภูมิทัศน์ชุมชนของเมืองเชียงใหม่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับความขัดแย้งที่มักเกิดขึ้นในช่วงที่มีการดำเนินงานโครงการพัฒนาต่าง ๆ ภายในเขตเมือง ทั้งนี้เพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และควรศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการประสานความร่วมมือระหว่างกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการภูมิทัศน์ชุมชนทั้ง 3 กลุ่ม ควรขยายพื้นที่ในการศึกษาออกไปเพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ควรศึกษาถึงความเชื่อมโยงของลักษณะทางกายภาพ ลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของเมือง เพื่อให้เกิดภาพรวมของปัญหาที่มีความชัดเจนในทุกมิติ และควรศึกษาถึงลักษณะของภาพรวมที่ปรากฏทางกายภาพของเมืองให้มีความชัดเจนเพื่อสรุปให้ได้ว่าภาพลักษณ์ที่แท้จริงของภูมิทัศน์เมืองเชียงใหม่มีลักษณะเป็นเช่นไร ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากต่อการจัดการภูมิทัศน์ของเมืองเชียงใหม่ให้คงความเป็นเอกลักษณ์สืบต่อไป

สำหรับปัญหาเกี่ยวกับจิตสำนึกและความตระหนักของประชาชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทัศนียภาพและปัญหาหมอกควันที่เกิดขึ้นในเมืองเชียงใหม่ ก็เป็นปัญหาอีกประเด็นหนึ่งที่ต้องดำเนินการศึกษาเพื่อให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพราะปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับการอนุรักษ์ทัศนียภาพมีสาเหตุสำคัญมาจากการที่ประชาชนขาดจิตสำนึกและขาดความตระหนักในปัญหา ทำให้สภาพปัญหาในปัจจุบันทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น จึงควรศึกษาถึงเรื่องของจิตสำนึกและความตระหนักของประชาชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทัศนียภาพและการจัดการปัญหาหมอกควัน เพื่อให้ทราบสาเหตุของปัญหาอย่างชัดเจนและตรงประเด็น เพื่อช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการภูมิทัศน์ชุมชนสามารถกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงจุด

ส่วนเรื่องของ การขาดแคลนพื้นที่สีเขียวในเขตเมืองเชียงใหม่ และการไม่เห็นความสำคัญของการใช้วัสดุพืชพรรณภายในพื้นที่เขตชุมชนเมืองก็เป็นปัญหาสำคัญที่ควรมีการศึกษาเพิ่มเติม เนื่องจากพืชพรรณที่ขึ้นอยู่ภายในเมืองเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความสวยงาม ร่มรื่น และช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้หลายประการ จึงควรศึกษารายละเอียดของแนวทางการปฏิบัติ และความเป็นไปได้ในการนำวัสดุพืชพรรณมาใช้ในพื้นที่เมือง ตลอดจนศึกษาถึงพื้นที่ที่มีศักยภาพ

ในการปรับปรุงให้เป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อนันทนาการภายในเขตชุมชนเมืองเชียงใหม่ เพื่อเพิ่มจำนวนสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของคนเชียงใหม่ให้มากขึ้น และเพื่อใช้พื้นที่สีเขียวช่วยบรรเทาความรุนแรงของปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นภายในเมืองให้ลดน้อยลง

นอกจากนี้ควรมีการศึกษาถึงการนำข้อกำหนดของการวางผังเมืองเฉพาะของแต่ละย่านมาใช้ในการจัดการสภาพภูมิทัศน์ชุมชนของเมืองเชียงใหม่ โดยศึกษาถึงความเป็นไปได้และประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นต่อการจัดการสภาพภูมิทัศน์ชุมชน ทำให้ทราบถึงแนวทางในการจัดการสภาพภูมิทัศน์ชุมชนที่มีประสิทธิภาพในอนาคต